

Onderlegger van de gesproken bijdrage Doen!

Algemene Beschouwingen november 2024

Voorzitter, vandaag spreek ik voor de eerste keer als DOEN de Algemene beschouwingen uit over de begrotingsstukken van onze gemeente.

Vooraf wil ik graag de mensen van de afdeling Financiën die belast zijn met de begroting danken voor het zo goed mogelijk inzichtelijk maken van hoe onze gemeente er vandaag de dag voorstaat. Uiteraard ook het college dat verantwoordelijk is voor de begrotingsstukken en in het bijzonder de portefeuillehouder, die leiding en sturing heeft gegeven aan het voorbereidende werk.

Ik heb de afgelopen weken me geconcentreerd op het lezen en proberen te begrijpen wat er allemaal verstopt zit in de meerjarenbegroting en de beleidsbegroting. Stukje bij stukje heb ik dat opgeschreven en "één minuut voor twaalf" begreep ik dat ik acht minuten heb om mijn verhaal te doen.

Dat betekende voor mij bijstellen, terug naar de politieke issues en de rest dan maar vergeten. Omdat ik dat jammer vond van alles wat ik verzameld had in de afgelopen weken, heb ik deze verzameling aan informatie en gedachten toch gebundeld samengevat, dat ik de fracties en het college aanbied. Ik hoop dat op deze wijze inzicht en begrip ontstaat over mijn bijdrage vandaag aan het debat. En degenen die eens door willen praten, wat bij de algemene beschouwingen vanwege de tijd niet lukt, nodig ik daar graag vooruit. Ik heb nog enkele moties in relatie tot belastingdruk, en een eventuele opdracht voor de rekenkamer die ik via een motie een opdracht zou willen geven, maar dat kan later ook nog, want ook ik wil dat het efficiënt vergaderen en het plezier daarvan, zo ervaren wordt.

Besturen, voorzitter is kiezen en in deze en eerdere begrotingen worden diverse keuzes gedaan. En mijn gevoel zegt: we moeten wellicht het anders DOEN.

Ik snij met u een 8-tal onderwerpen aan die mijn aandacht getrokken hebben:

1. Investeren

Ik zie dat er veel wordt geïnvesteerd. Ik zie dat er volgens de beleidsbegroting dit jaar en de komende vier jaren een bedrag van ruim 120 miljoen euro aan investeringen op de agenda staan. Belangrijke posten zijn infra 43 miljoen, onderwijs en kind 40 miljoen euro, klimaat 32 miljoen en gemeenschapsaccommodaties amper 6 miljoen, waarvan 1 miljoen naar de MFA in Tienray. De overige 5 miljoen zijn investeringen die in de nieuwe raadsperiode ten laste van de begroting worden gebracht. Ik vind dit volstrekt onevenredig. En dan vind ik dat sommige zaken meer als uitgave gezien mogen worden dan investeringen. Ik betreur het dat plannen zoals rondom het Kasteel en het verouderde sportpark van Wittenhorst, die samen met de tennisclub, beide goed voor 1700 leden, worden uitgesloten van financiering in de komende periode.

Het raadsvoorstel dat gaat over accommodatiebeleid (de kurk van verenigingen en vrijwilligers) is daarmee vooraf reeds te betitelen als een lege huls. Investeringen zullen voor de komende verkiezingen zoals het er nu uit ziet niet meer aan de orde zijn.

Het college heeft zich goed ingespannen voor eigen accommodaties en voor de infra, beide zijn geprogrammeerd en van geld voorzien, maar het cement in de samenleving ons verenigingsleven, als ook het cultureel erfgoed komt er meer dan bekaaid af. 95% van de investeringen gaat naar klimaat, onderwijs en infra en een schamele 5% is gereserveerd voor accommodaties voor ons verenigingsleven en voor behoud en versterking van cultuurhistorisch erfgoed.

Om ook voor ons en onze burgers een eerlijk beeld te krijgen over de inzet van middelen, zowel vanuit de exploitaties als vanuit de investeringen ben ik op zoek naar een fair en correct analytisch overzicht. Waar wij wat mij betreft eenzijdig onze middelen besteden, doe ik een beroep op de Raad om gezamenlijk te werken aan dit faire beeld en dat zou mijn inziens kunnen door een gezamenlijke opdracht te verstrekken aan de Rekenkamer die we recent hebben ingesteld (optie voor een gezamenlijke motie op nader te bepalen moment).

2. Belastingdruk

Een tweede punt dat mijn aandacht reeds langer trekt is de belastingdruk die wij in Horst aan de Maas ondervinden. Voorzitter we zijn voor onze inwoners een steeds duurder gemeente aan het worden. Zaten wij in het verleden bij de gemeentes met de laagste belastingdruk, nu scoren wij de hoogste belastingdruk van alle Noord- en Midden-Limburgse gemeenten. We hebben zelfs een hogere belastingdruk dan gemiddeld in Nederland! Dat is bijzonder omdat wij daarnaast de meeste overnachtingen in Limburg hebben en een toeristenbelasting ontvangen van ruim vier miljoen euro!!, dat is 25% van de Onroerendzaakbelasting. We zijn daarbij uniek schat ik in Limburg. Deze hoge belastingdruk moet veranderen. Er lijkt geld weg te lekken in Horst en onze inwoners en bedrijven betalen hiervoor de rekening. Het geld lekt enorm weg in Horst en onze burgers en bedrijven betalen hiervoor de rekening.

Graag een verklaring van de wethouder financiën, of hij op korte termijn mogelijkheden ziet om de belastingdruk in onze gemeente terug te dringen. Zo niet, wat hij als reden ziet dat een gemeente als de onze met zo'n groot aandeel toeristenbelasting in de afgelopen jaren zich ontwikkeld heeft van een financieel gezonde gemeente naar de duurste gemeente van Noord- en Midden-Limburg.?

Ik maak daarbij nog maar eens de kanttekening dat het college nu daarenboven aankondigt zowel de OZB voor niet-woningen alsook de toeristenbelasting in het komende jaar nog eens met 5%, extra bovenop de inflatie te verhogen. Horst aan de Maas wordt duur, duurder, het duurst....

En wat merken onze burgers ervan?

Voorzitter, is de opbrengstverhoging van 8,4% een samenloop van omstandigheden en had deze niet kunnen worden voorzien?

Ik noem nog een paar cijfers, waarbij ik het bekende Coelo rapport van de universiteit van Groningen heb geraadpleegd. Dit met doel om over meer onafhankelijk vergelijkingsmateriaal te kunnen beschikken.

Wist u dat we in onze gemeente voor woningen de hoogste waardeontwikkeling in geheel Limburg hebben, wist u dat het OZB-tarief voor woningen behoort tot de één na hoogste categorie in Nederland!! Wist u dat we voor niet-woningen daarentegen eenzelfde tarief hebben als het Nederlands gemiddelde, wist u dat we een hoge rioolheffing hebben en deze heffing het laatste jaar als een van de snelste stijgers in ons land geldt? Het geld lekt aan alle kanten weg. **En wat merken onze burgers ervan?**

Wat mij in het Coelo rapport ook opviel, voorzitter, is dat wij een van de weinige gemeenten in Nederland zijn die een dekkingsgraad voor het riool hebben van 85-90 %. Kan de portefeuillehouder dit verklaren, zijn de cijfers van het Coelo correct, zo ja is dit wenselijk om zo'n dekkingsgraad te hebben.

3. Onze organisatie

Voorzitter ik kom tot een derde punt. Ik maak mij bij voortdurend zorgen over de kwaliteit van onze organisatie. De Raad heeft een aantal maanden geleden een motie aangenomen, waarin het college werd opgeroepen uiterlijk in december van dit jaar tot verbetering van onze organisatie te zijn gekomen. Ik merk dat de nieuwe interim-secretaris en zijn collega de goede wil hebben en de daarvoor nodige mentaliteit uitstralen. Men wil wel, maar gaat het ook vooruit? En ik kan ook begrijpen als personeel de afgelopen jaren onvoldoende is gefaciliteerd en gestuurd, dat je dat niet in een paar maanden oplost. Wat beter moet is de goede man en/of vrouw op de goede plaats. En dat moet je DOEN. Heldere aansturing, maar ook heldere afspraken. Dat betekent knopen doorhakken. Allereerst is uw college daarvoor verantwoordelijk, en ben ook oprecht blij met de schriftelijke reactie van de organisatie en de burgemeester. Ik ben van nature wat ongeduldig en ik verneem graag wat u inmiddels gedaan heeft om in het bijzonder de effectiviteit van werken te bevorderen en op welke wijze de buitenwacht uw inspanningen kan merken. Mijn beeld **blijft** in elk geval gevoed door diverse bronnen, dat door onze inwoners gewenste ontwikkelingen of in de wachtstand worden geplaatst of op "pietleuterigheid" worden afgewezen. Mijn vraag aan het college is, wat gaat u aan dat gevoel, dat regelmatig op plopt Doen?!

Voorzitter de ambtelijke organisatie van onze gemeente hangt niet zomaar in de lucht. Het is een belangrijk onderdeel van het instituut gemeente. Wat ik zie dat op vele plekken in de gemeentebegroting gesproken wordt over meer, meer en meer personeel. Om hoeveel mensen gaat dit, voorzitter, en voor welke werkzaamheden is dat dan nodig. Ik vraag mij daarbij af als we meer, meer, meer willen, waar bouwen we dan af en/of werken aan omschakeling, waar werken we aan efficiencyverbetering? Tja zult u zeggen heb je de grote ombuiging in het sociaal domein dan niet gezien. Jawel voorzitter, wat ik me daarbij afvraag wat is er eerst toegevoegd aan gelden voor dit sociaal domein, wat buig je nu om en wat blijft er dan aanvullend over. Dit onder het motto het is niet moeilijk als je veel hebt iets weg te geven.

Maar ik kijk ook naar de andere sectoren, ombuigen is een noodzaak in alle organisaties en zeker bij de overheid. We kunnen ook niet anders, want overal moeten we efficiënter werken vanwege gebrek aan werknemers en de overheid zou tegen de draad in gaan met werknemers uit de markt te halen. En zeker als monopolist en het enige 'bedrijf' met een eigen geldmachine (de belastingen) zullen wij het goede voorbeeld moeten geven. Wat we moeten DOEN is dus Meer presteren met minder mensen, efficiënt, outputgericht werken!! dus! Maak gebruik van de kracht van de samenleving. Vertrouwen i.p.v. wantrouwen. Oftewel: veel ambtenaren zijn met dingen bezig die de gemeente helemaal niet helpen effectiever te worden. Om een voorbeeld te noemen de meest kleine eendimensionale elementen leiden in het RO-circuit tot een verder ophoping van niet afgedane zaken en zaken die meer generiek kunnen worden opgepakt, worden bij burgers en bedrijven gelegd. Laten we ons maximaal inzetten op te standaardiseren zaken, en niet elk steeds weer bezig zijn om te problematiseren, ten koste van doorlooptijden en onnodige ergernis bij de mensen. Het is toch te gek dat mensen steeds meer afhaken, omdat ons huis ze in alle opzichten frustreert. Hoe wil onze wethouder dit gaan oplossen of vindt u dat het op de huidige wijze goed gaat?

Ik heb een tweetal moties voorbereid die beogen efficiënter en minder vertragend te werken. Het zijn slechts voorbeelden, niet onbelangrijk, maar ik verwacht van onze wethouder in de komende weken een lijst van te vereenvoudigen zaken, zoals we die met elkaar hebben afgesproken om de regeldruk te verminderen en de efficiency te verhogen. Ook hier geldt geen woorden maar daden, Doen dus.

Motie VEREENVOUDIGING OMZETTING BEDRIJFSWONINGEN NAAR BURGERWONINGEN
Motie NADER ONDERZOEK INVOERING SPUITZONES

4. Omgevingsvisie

Voorzitter ook de in voorbereiding zijnde omgevingsvisie heeft mijn bijzondere aandacht. Ik ben geschrokken wat u ons enige weken geleden hebt voorgelegd. Als je een visie, ambitie en kaderstelling wilt maken voor de ontwikkelingsmogelijkheden in onze gemeente voor een periode van de komende twintig jaar, dan moet daaraan een grondige analyse voorafgaan. Daarvoor zijn studies nodig waarbij realistische varianten in beeld worden gebracht. Dat geldt voor de diverse dragers van een gebied, waarbij een van oorsprong landbouwgebied een andere benadering vergt dat bijvoorbeeld de Peel. En natuurlijk is er op vele plekken interactie tussen onderscheiden elementen die elkaar kunnen versterken, maar ook elkaar in de weg kunnen zitten. Voordat u allerlei mensen rondom een tafel roept die met post-it plaatjes en mentie-meters wel eens in een quasi omgevingsdialoog zullen aangeven hoe de toekomst eruit moet zien, alvorens u ons als Raad voorstellen of te nemen besluiten voorlegt, dienen er zorgvuldige analyses, mogelijke ontwikkelingsrichtingen in meerdere scenario's op tafel te liggen. Essentieel daarbij is dat ook de economische gevolgen voor onze gemeente daarbij in beeld zijn. De laatste tijd lijkt het er steeds meer op dat in dit huis ambtelijk en bestuurlijk gekozen wordt voor landschap, natuur en gezondheid, alles in een paradijselijke sfeer, zonder dat we kijken naar de economische effecten. In de begroting schrijft u dat u als gemeente er wel voor zult zorgen dat binnen de gemeente straks enkel duurzame land- en tuinbouw bedreven gaat worden. Schijnbaar een prima ambitie, alleen de weg daarnaar toe loopt niet over geplaveide wegen. En het zijn de ondernemers zelf die het moeten oppakken en nog belangrijker het moet ook passend en uitvoerbaar zijn. Afroepen dat iets gaat gebeuren is zeker nog geen garantie dat zo'n idee werkelijkheid kan worden. Kortom er is meer nodig dan enige praatsessies waarmee u uw beleid voor de komende twintig jaar kunt vastleggen. Er moet een stevige onderbouwing liggen voor bij te stellen beleid met een looptijd van twintig jaar of langer. Overigens is het me opgevallen dat u al middelen in de begroting heeft gereserveerd voor dergelijke analyses. En mocht het te weinig zijn zoek dan de oplossing in de zwaar over gedimensioneerde investeringsvoorstellen, waar ik u eerder op aansprak. Ik vraag de portefeuillehouder zeer goed te kijken naar de aanpak van onze omgevingsvisie tot dusver, en te komen met een aanpak waarbij analyse, de economische effecten van het voorgenomen beleid en het werken aan haalbare en uitvoerbare varianten een plek krijgt. Er is geen behoefte aan een omgevingsvisie met niet uitvoerbare wensbeelden. Het vertrouwen in de politiek en in de overheid wordt al continu op de proef gesteld. College kies nu voor zorgvuldigheid in alle opzichten! Ik vertrouw erop dat de portefeuillehouder een weg kiest, die de broodnodige zorgvuldigheid brengt en waarbij inhoud en uitvoerbaarheid voorop staat.

5. Woningbouw en opbrengend vermogen

Ik heb kennisgenomen van uw bericht dat inmiddels 700 woningen vergund zijn en 1300 woningen in de fase van vergunningverlening verkeren. Mijn verzoek aan het college luidt inzicht te geven over deze plannen, qua spreiding, qua differentiatie (huur, koop, vrije sector). In het kader van de begroting van het grondbedrijf zult u ongetwijfeld ook zicht hebben wat de gevolgen zijn voor de algemene reserve van het grondbedrijf. Wanneer bent u voornemens ons daarover te informeren?

Wat opvalt dat u uitdrukkelijk aangeeft dat u voornemens bent in de komende periode grond aan te kopen. Ik ondersteun dat van harte en wijs u erop dat daar ook instrumenten voor aanwezig zijn die voortijdig moeten worden ingezet, zoals bijvoorbeeld de Wet Voorkeursrecht Gemeente. Ik zie nu vele private ontwikkelingen, ik zie torenhoge prijzen en ik vraag me af of u als college alle middelen hebt ingezet om juist ten aanzien van de prijsontwikkeling van de aangeboden woningen dempend op te treden. Is het denkbaar dat we daarover op een passend moment en in een passende omgeving meer van u mogen horen?

6. Arbeidsmigranten

Ik heb kennisgenomen van uw beelden en het voorgenomen beleid met betrekking tot de arbeidsmigranten. U hebt een zeer ambitieus plan dat passend lijkt op de longstay migranten. Wel rijst de vraag of dat de gemeentelijke visie aansluit op de behoeften van de arbeidsmigranten. Op welke wijze hebt u dit getoetst bij deze groep mensen en als u dat hebt gedaan wat is dan de opvatting over uw voorgenomen beleid?

Waar is uw opvatting van de nee-tenzij benadering op gebaseerd en in welke mate hebt u de bedrijven die gebruik maken van arbeidsmigranten, alsook de uitzendbureaus en de huisvesters over uw voornemen bericht en welke reactie is daarop gekomen. Ik stel deze vraag omdat ik het gevoel heb dat wij ons als overheid enkel opstellen als de hoeder van onze overheidsvisie, zonder dat er ook aandacht uitgaat naar de betreffende doelgroep. U kent het wel: wij weten wat goed voor u is. Niet alleen een bekend Nederlands trekje, maar ook tegenwoordig ingeburgerd in de denklijnen van de Horster bestuurders en ambtenaren.

7. Vertrouwen in de politiek

De afgelopen jaren is het vertrouwen in de gemeente en de alle partijen die daar een rol in spelen gedaald. Zie het InVior onderzoek van 2023. We moeten ons afvragen of dat te maken heeft met autonome stromingen in de samenleving of dat ook te maken heeft met ons eigen handelen of het nalaten van handelen. Mijn vraag aan het college is, wilt u deze ontwikkeling met ons bespreekbaar maken en met voorstellen komen om de vertrouwensband tussen buitenwereld en gemeentehuis in de brede zin van het woord te verbeteren. Ik vind dat we dat moeten Doen!

8. Afronding en wat te DOEN!?

Voorzitter hoewel er nog vele andere zaken in de begrotingsstukken mijn aandacht hebben getrokken heb ik mij beperkt tot deze 7-tal punten, waarvan ik u vraag DOE er het goede mee. Het was voor mij de eerste keer, en een hele openbaring.

Samenvattend roep ik dan ook op: investeer meer dan nu het geval is in het cement van de samenleving, onze verenigingen en vrijwilligersorganisaties. Breng meer balans in uw uitgaven, ben veel terughoudender in de belastingen, kom niet met meer mensen maar werk aan een efficiëntere organisatie en kom in elk geval tot een zorgvuldige aanpak van de omgevingsvisie, waarbij ons gemeentelijk DNA voldoende tot haar recht komt. Immers daar is het toch allemaal om te DOEN?!

Ik hoop en vertrouw op samenwerking en als we een paar zichtbare stappen met resultaat kunnen maken, dan kan ik over 15 maanden terug naar gezin, samenleving en bedrijf en deze politieke arena verlaten. Weet dat dat mijn echte ambitie is!!!

Hegelsom, 12 november 2024